

FELNŐTT KATEKÉZIS

Dr. Bolberitz Pál atya: Téves istenfogalmak

Bolberitz atya sokadszor tartott előadást plébániánk felnőtt híveinek. Nagy szeretettel vártuk és ő ugyanilyen szeretettel és magas színvonalú előadással jutalmazta azokat, akik eljöttek meghallgatni.

„Európának múltja van, de jövője nincs.” Keresztény gyökereit megtagadva életerejét elveszítette ez a kontinens. A kereszténység integrálta magába mindazt, ami érték volt a görög kultúrából, római birodalom jogrendjéből, művészetéből, vallásából, a korabeli vándorló népek hagyományaiából. A két világháború aztán megmutatta, hogy ezekből a belső tartalom megszűnésével már csak a külső máz maradt. A bajok nagyrészt a francia forradalommal kezdődtek, amikor hivatalosan kiiktatták a keresztény vallást és az ész vallásával helyettesítették. A dél Franciaországban az 1100-as évek végén az albi, katar eretnekség elleni küzdelemre megalakult, spanyol eredetű domonkos rend feladatának érezte az iszlám lakosság megtérítését is. Az arab származású filozófusok (Avicenna, Averroes) gondolkodtak a világ teremtéséről, Isten és a világ viszonyáról. Ők jól ismerték a görög filozófiát, mivel Platón és Arisztotelész műveit lefordították szírre, majd arabra, végül latinra. Ezek a fordítások végül sok helyen már eltértek az eredeti görög szövegtől, így Aquinoi Szent Tamás megkérte egy iskolatársát, aki tudott görögül, hogy a görög filozófusok műveit közvetlenül fordítsa latinra. Szent Tamás megpróbálta így a Platón és Arisztotelész gondolkodását integrálni a keresztény gondolkozásba. A görög értelmiségi réteg megszólítása az első évezredben csak úgy volt lehetséges, hogy az ő fogalmaikkal próbálták érthetővé tenni a keresztény teológiát. Ez odáig fajult, hogy a végén már nem lehetett felismerni a Szentírást a teológiában. Annyit idézték a görög filozófusokat, hogy elszakadtak a Szentírástól. A párizsi egyetem a domonkosok hatása, míg az oxfordi a ferences rend hatása alatt állt. A ferences rend nem akart a görög filozófia alapján teológiát tanítani, inkább előállt a saját elméletével. Létre akartak hozni egy keresztény filozófiát, függetlenül a görög hatásoktól, csak a Szentírás alapján. Jézus azonban

nem volt filozófus, így tanítását elég nehézkesen tudták belevinni a filozófia kereteibe. A legnagyobb problémának Isten és a világ viszonyának magyarázata tűnt. A ferences tanítás szerint Isten személyes isten. Szabad akarattal rendelkezik. Ha szabad akarata van és mindenható, akkor teremthetett volna egy jobb világot is. Vagy megtehetné azt, hogy korrigálja a világ rossziaságát. Azonban Isten szabad akarata más, mint a mi szabad akaratumk. Nem szabad a mi létezési módunkat kivetíteni Istenre. Isten nem egy tökéletes ember. A *negatív teológiában* tagadás útján akarom megismerni Isten lényegét (pl.: Az ember jó – Isten is jó, de egészen másképp, mint az ember.) Annyira tagadja, hogy Isten olyan lenne, mint az ember, hogy végül megkérdőjelezi Isten létét is. Az *affirmatív teológia* az ember tulajdonságait fokozva vetíti Istenre (pl.: Az ember jó, de Isten a legjobb.) Nem képes Istent a valódi lényegében megragadni, mindkettő az emberből indul ki és valójában egy tökéletes ember képét kapja, amikor Istenről gondolkodik. Ezekből az alapjában jó szándékú filozófiai gondolkodásokból, éppen a virágzó skolasztika idején elindult egy erjedési folyamat. Henri Bergson elmélete alapján Isten intuitív módon megtapasztalható. Viszont nem mindenki rendelkezik elég intuitív, vallásos érzékkel (Eckhardt mester). Ennek tovább fejlesztése az a gondolat, hogy egyformán értékes emberek lévén, mivel nincsen mindenkinek „vallási ösztöne”, ez nem számon kérhető, a vallás magánügyé válik. A késői középkorban kezdtek foglalkozni azzal, hogyan lehet a kereszténységet a filozófiát felhasználva, a józan ész alapján „eladni” egy nem katolikus vallású embernek. Ateista emberekkel ma is csakis a józan ész és a tapasztalat alapján lehet beszélgetni Istenről, mivel ez az a közös alap, amit mindketten ismerünk. Jézus nem filozófiai eszmefuttatásokkal, hanem példabeszédekkel tanít. A farizeusok Jézust be akarták sorolni egy a mózesi törvényt értelmező iskolába a sok korabeli iskola közül. Nem hagyta magát lerántani erre a szintre. Mindig a józan észre és a mindennapi tapasztalatra támaszkodva világítja meg a legfontosabb tanításokat. Az 1300-as évek elején indul a racionalizálás előtérbe helyezése. A racionalizmus a ferences rend tanításától indulva Descartes-nál éri el a csúcspontját. A ptolemaioszi világmép, amelyben a Biblia szerint képzelték el a világ felépítését, a hajózás fejlődésével megdőlt. A kereszties háborúk felszabadították a keleti kereskedelmi

útvonalakat, így fellendült a pénzvilág is. Kiderült, hogy Európa nem a világ közepe – keletre és délre is vannak országok. A portugálok megkerülve a Horn fokot, felfedezik Indiát is. Kopernikusz, Olaszországban élő lengyel kanonok, felfedezi a heliocentrikus világméretet. Galilei száz évvel később kimutatja, hogy a föld forog és a Nap körül kering. Az Egyház hallgatást kér tőle, mert nem tudja bizonyítani a saját mérési módszereivel sem a világ keletkezését. Azt kérik tőle, hogy ne állítson olyan dolgot, amit bizonyítani nem tud. Ennek ellenére az Egyház engedélyeztetési jogát semmibe véve, az engedélyezési pecsétet ellopva, kiadatja könyvét, amiben ezeket az elméleteket leírja. Emiatt tiltották be a művét és Firenzében kapott egy villát, ahol hátra lévő életét leélte. Ma itt apácakolostor működik. Tehát a korabeli emberek kozmológiai, geográfiai biztonságérzete megszűnt. Ekkor lépett fel a reformáció, ahol Luther Márton kikiáltja a római pápát az antikrisztusnak. Így az emberek teológiai biztonságérzete is megszűnt. Dosztojevszkij megfogalmazása szerint: ha nincs Isten, akkor mindent szabad. VIII. Henrik az anglikán egyház megalapításával a Katolikus Egyház tekintélyét tépázta meg. Ha a pápa nem választja el a feleségétől, akkor ő majd megteszi saját maga. Önmagát legitimálja – önmagát teszi saját egyházának fejévé. Ellentétben az évezredek óta hiteles uralkodási formával, amelyben hivatalosan Isten kegyelméből és törvényét szem előtt tartva uralkodnak a királyok (pl.: Dávid). Ha egy uralkodót nem legitimál egy természet feletti hatalom, akkor az ember rászorul, hogy torzszülőttekként embereket ruházzon fel az Istennek kijáró tulajdonságokkal és hódoljon neki, mint ahogy Istennel tenné. Ekkor jelenik meg, hogy a nép az Isten, vagy egy diktátor, egy ideológia, egy párt, egy csoport, vagy én vagyok Isten. Mert Isten nélkül az ember nem tud létezni. (Hegel szerint pl. a porosz állam az Isten.)

Az Egyház, Péter sziklája, tehát fokozatosan eluralkodó. alapos, minden oldalról jövő támadásoknak és megosztásnak volt már ekkor is kitéve. Törekedjünk megismerni Egyházunk tanítását, hiteles történetét, hogy minden nyílt és tiszta szívű, elfogulatlan, kereső embernek tanúságot tudjunk tenni, ha megkérdezik, mire alapozzuk hitünket. Miért vagyunk katolikusok, miért szeretjük Krisztus Egyházát minden régi és mai támadás ellenére is. A teljes előadás már meghallgatható a plébánia honlapján.

FELNŐTT KATEKÉZIS

MEGHÍVÓ

2012. JANUÁR 12.

CSÜTÖRTÖK 18 ÓRA

ELŐADÓ:

BÁRÁNY BÉLA ATYA

**Mindenkit szeretettel várunk a
plébánia hittantermébe:**

1046, Bp., Rákóczi tér 4- 8.